

Katalonya'dan Yükselen Bağımsızlık Rüzgârı

Yazar: Elçin Aktoprak | 12 Kasım 2015

Barcelona, 11 Eylül 2015, Kitlesele bir mitingde bağımsızlık isteği haykırılıyor. cc: Jordi Boixareu

28 Eylül'de, Katalonya'da bölgesel seçimler gerçekleştiğinde ve Katalonya'nın bağımsızlığı üzerinden kurulan bir ittifak olan *Junts pel Sí* (Evet İçin Birlikte) birinci parti olarak seçimlerden çıktığında, neredeyse uzun zamandır Türkiye toplumunu birleştiren bir ortak sevinç sosyal medyaya hâkim oldu. Sanki Katalanlar bağımsız olsa "biz" de kazanacaktık. Üstelik bu algı, ilginç bir şekilde farklı etnik ve ideolojik kimlikleri de kesiyor, farklı platformlarda farklı "biz"ler ortaya çıkabiliyordu. Barcelona taraftarlığının dünya genelinde Katalanlara sağladığı sempatinin yanı sıra Katalonya'daki bağımsızlık talebi, Kürtler için özerklikten bağımsızlığa geçişin bir örneği olarak desteklenirken solcular tarafından da kendi kaderini tayin hakkı mücadelesinin bir yansıması olarak desteklendi. Liberaller ise silahlı mücadeleye başvurmadan kazanılan demokratik hakların bir göstergesi olarak destekledi bu talebi. Elbette benim burada yaptığım bu kaba ayırımla aynı dertten muzdarip bir şekilde "Olayın arka planında ne var, kurulacak yeni devlet nasıl bir devlet olacak?" sorularını pek kimse tartışmadı. "Nasıl olacak bu iş, neden şimdi bağımsızlık?" sorularına da -birkaç köşe ve değerlendirme yazısı dışında[1]- pek takılan olmadı. Bu yazı, bu sürecin arka planını bilelim ve bu veriler üzerinden tartışalım diye kaleme alınmıştır.

Tüm bu soruları tartışmak için önce, “Katalonya’nın İspanya Anayasası’na göre statüsü nedir?” sorusuna cevap vermek gerekir. Katalonya, İspanya’da 1978 Anayasası uyarınca kurulan 17 özerk bölge içindeki 3 “daha özel” özerk bölgeden biridir. Diğer ikisi Bask Ülkesi ve Galiçya olan bu 3 bölge, “tarihsel milliyet” olarak kabul edilerek daha çabuk ve daha geniş bir özerkliğe sahip olmuşlardır. Katalonya, 1979 Statüsü’yle özerk bir bölge olarak kurumsallaşır ve bölgenin özerk kurumlarının ve yetki alanlarının temelini de bu statü oluşturur. Bu statü uyarınca Katalanca, Kastilya diliyle birlikte bölgenin ikinci resmi dilidir.[2] Katalonya sınırları içinde ikamet edenler, İspanyol yasal düzenine ve Katalonya yönetimi olarak tanımlayabileceğimiz *Generalitat*’ın çıkardığı yasa ve düzenlemelere tabidir.[3] *Generalitat*, Katalan medeni hukukundan kültüre, eğitim ve sağlıktan turizme, balıkçılıktan tarım ve zanaatkârlığa, sosyal refahtan kumar, spor ve eğlence sektörüne kadar geniş bir yetki alanına sahiptir.[4] Özetle ve kabaca; dış ilişkiler, güvenlik ve ekonominin merkezi planlaması dışında Katalonya’nın geniş bir özerkliğe sahip olduğu söylenebilir.

Bu özerklik dâhilinde Katalonya’nın İspanya’dan ayrılma yönünde bir bağımsızlık referandumu düzenleme yetkisi yoktur. İskoçya’da, biraz da Britanya’nın yazılı bir anayasaya sahip olmamasının getirdiği bir esneklikle ve Londra Hükümeti’nin Madrid’den daha farklı bir politika izlemesiyle bu yönde resmi bir referandum düzenlendiyse de, Madrid Hükümeti 1978 İspanya Anayasası’nın 2. maddesi nedeniyle bu yönde bir talebe onay vermemektedir. 2. madde, İspanyol ulusunun ve ortak vatanın çözülmaz birliğine ve bütün İspanyolların bölünmezliğine ilişkindir. Ayrıca, Anayasa’nın 8. bölümündeki “Devletin Teritoryal Örgütlenmesi” başlığı altında özerklik düzenlenirken de, 147. maddede devletin özerk toplulukları kendi hukuk düzeninin ayrılmaz bir parçası olarak kabul ettiği belirtilir.[5] Bu nedenle, Madrid Hükümeti sürekli yasal yolları bir sopa olarak kullanarak Katalonya’dan yükselen talepleri bastırmaya çalışmaktadır.

Merkez ile Katalonya arasında kendi kaderini tayin hakkının bağımsızlık üzerinden tartışıldığı bu siyasi gündem, aslında Katalonya siyaseti için yeni sayılır. Katalonya, 1979’dan 2000’lere kadar siyaseti özerklik yanlısı merkez sağ bir parti olan CiU (*Convergència i Unió*-Uyum ve Birlik)[6] tarafından domine edilmiştir. CiU, özellikle Katalancanın kullanım alanının yaygınlaştırılmasına yoğunlaşarak bu özerkliği genişletme ve derinleştirme politikası gütmüştür. Bağımsızlık yanlısı partilerin varlığına rağmen 2000’lerin başına dek bu talep Katalonya’da öne çıkmayacaktır. 2000’lerde yükselen ayrılma talebinin ardında yatan iki temel nedenden bahsedilebilir. Bunlardan biri, 2006’da yenilenen Katalonya Özerklik Statüsü’ne merkezi iktidarın Anayasa Mahkemesi aracılığıyla müdahalesi, ikincisi de 2008’den itibaren etkisi giderek artan ekonomik krizdir.

2006 Özerklik Statüsü ve 2010 Anayasa Mahkemesi Kararları

Katalonya’da bağımsızlık talebinin yavaş yavaş yükselmeye başladığı ilk dönem, 2000-2004 arasındaki merkez sağ bir parti olan PP (*Partido Popular*-Halkçı Parti) Hükümeti dönemi olarak kabul edilebilir. Bu dönemde Başbakan Aznar, daha geniş bir özerklik talebine olumlu cevap vermeyecek ve bu kayıtsızlık 2003’te ilk kez CiU’nun bölgedeki seçimleri kaybetmesiyle birlikte kurulan sol koalisyonun (PSC, ERC ve ICV-EUiA)[7] yeni statü hazırlıklarını hızlandıracaktır.[8] Dolayısıyla 2003 seçimleri, Katalonya siyaseti için de CiU’nun hâkimiyetinin kırıldığı bir dönüşümün başlangıcıdır.

Yeni *Generalitat*’ın temel vaadi, Katalonya’nın siyasi ve yasal yetkilerini genişletmek için mücadeledir.[9] 2004’te Madrid Hükümeti’nin de Zapatero liderliğindeki PSOE’ye geçmesi ve Zapatero’nun özerklik statülerinin yenilenmesine yönelik sıcak mesajı, bu vaadin hayata geçirilmesine yönelik çalışmalara İspanya genelinde de bir zemin hazırlayacaktır. Katalonya içi ve İspanya genelindeki pek çok siyasi çekişme ve soruna rağmen yeni statü, Mart 2006’da %73,9’luk bir “evet” oyuyla kabul edilir fakat katılım %49,4’tür[10] ve uzun süredir bölge gündemini meşgul eden bir konuya beklenenden az ilgi gösterilmesi, bölge siyasi partilerinde bir hayal kırıklığı yaratmıştır. Elbette statüyü yetersiz bularak katılmayı reddeden bir siyasi kesim de mevcuttur lakin

günümüzdeki bağımsızlık talebine yönelik ateşli desteğin 2006'da özerkliğin genişlemesine yönelik referandumda kendini göstermediği görülmektedir.

2006 Katalonya Özerklik Statüsü, 1979 Statüsü'nün yerine geçer. Getirdiği en önemli değişikliklerden biri, dolambaçlı da olsa Katalonya için "ulus" kavramının kullanılmasıdır. Girişte, "Katalonya vatandaşlarının duyguları ve arzuları doğrultusunda gerekli çoğunluğa dayanarak, Katalonya Parlamentosu Katalonya'yı ulus olarak tanımlar," denmektedir.[11] Ayrıca Katalancayı bilmek, Katalonya'da yaşayanların hakkı ve sorumluluğu olarak kabul edilir ve böylece Katalancanın statüsü Kastilya diliyle eşitlenir.[12] Vergi özerkliği ve mali yetkileri artırılır. Gelir vergisinden alınan pay %50'ye çıkarılır[13] ve diğer vergi gelirleri üzerindeki denetim genişler.[14] Ayrı bir bölgesel vergi ajansının kurulması da karara bağlanır.[15]

Statü'nün yürürlüğe girmesinin hemen ardından dönemin ana muhalefet partisi olan PP Anayasa Mahkemesi'ne başvurarak, Statü'deki 126 maddeye İspanya'nın bütünlüğünü bozabileceği gerekçesiyle karşı çıkacaktır. Anayasa Mahkemesi yaklaşık dört yıllık uzun bir sürecin sonunda, Haziran 2010'da nihai kararını vermiş ve sadece 14 maddede anayasaya aykırılık bulmuştur -ki bunlar özerkliğin özünü zedeleyecek maddeler değildir- fakat bu maddelerin uygulamadan kalkması Katalonya için özerkliğin genişletilmesinin önünde engeldir. Anayasa Mahkemesi'nin özellikle 3 maddeye ilişkin ihlal kararı, Katalonya için sembolik bir öneme sahiptir. İlki mahkemenin yasal bir dayanağı olmadığı gerekçesiyle yeni statüdeki "Katalonya ulusu" tanımını reddetmesi, ikincisi Katalanca'nın bölgedeki statüsünü Kastilya diliyle eşitleyen maddenin reddi, üçüncüsü de vergi toplamaya ilişkin genişleyen yetkilerin anayasaya aykırı bulunmasıdır.[16]

İşte Anayasa Mahkemesi'nin bu kararı, Katalonya'da özerkliğin kazanılmasından bu yana düzenlenen en geniş katılımlı Madrid karşıtı gösterilerin tetiğini çekecektir. Gösterilerin sloganı, "Biz karar verdik, biz ulusuz!" olacaktır.[17] Böylece özerkliğin yenilenmesi sürecinde ateşlenmeyen Katalonya kamuoyu, iradesinin reddedilmesine karşı sesini yükseltecek ve ret karşısında bağımsızlık talebi sadece siyasi partiler nezdinde değil sivil toplumda da yükselecektir.

Ekonomik kriz

7,5 milyonluk bir nüfusa sahip olan Katalonya, İspanya'nın en gelişmiş bölgelerinden biridir ve ekonomik krizin baş gösterdiği dönemde sanayi, ticaret ve turizm merkezi olarak İspanya GSYH'sinin %19'unu sağlamaktadır.[18] Tarihsel olarak bölgenin ekonomik alandaki en önemli tartışması, İspanyol ekonomisine sağladığı katkının çok azının merkezi iktidarlar tarafından bölgeye yönlendirilmesi ve Katalonya'nın kazandığının diğer bölgelere dağıtılmasıdır. 2000'lerin ortalarından itibaren Avrupa'yı sarsan ekonomik kriz, Katalonya'yı da sarsacak ve tarihsel sorun yeni kriz bağlamında tekrar tartışmaya açılacaktır.

Katalan Hükümeti'nin en önemli mali kaynağını, merkezi hükümetin topladığı ve dağıttığı vergiler oluşturmaktadır fakat bölgeden toplanan ile bölgeye aktarılan fonlar arasında %5 ile %8 arasında bir fark olmaktadır.[19] Kamuoyunda, bu mali açık kapandığı takdirde krizin daha rahat atlatılacağı beklentisi hâkimdir. Bu yönde bir reform yerine, 2010'da Anayasa Mahkemesi'nin genişleyen vergi yetkilerini anayasaya aykırı bulması ve iktidardaki PP'nin de özerk bölgelerde kemer sıkma politikasına yönelmesi, merkezi iktidara yönelik tepkiyi artıracak ve bağımsızlık halinde refah seviyesinin artacağına yönelik beklenti yükselecektir.

2012'den Günümüze Katalonya Siyaseti

Katalan kimliğinin temsiline ve özerkliğin genişlemesine yönelik merkezi iktidardan gelen müdahaleler ve ekonomik krizin merkezi iktidara yönelik güvensizliği artırması, öncelikle Katalonya'da sivil toplumun bağımsızlık talebine verdiği desteği artıracak siyasi partiler de tabandan

gelen bu arzuya kulak vereceklerdir. Elbette CiU gibi kurulduğu günden itibaren özerklik yanlısı olan bir partinin 2012’de bağımsızlık yanlısı bir politikaya geçmesinin tek nedeni bu değildir. Artur Mas liderliğindeki parti de 2010’da yeniden iktidara geldiğinde karşılaştığı siyasi ve ekonomik krizin üstesinden gelebilmek için yükselen bu trende sarılmıştır. 2012’de bölgede erken seçime gidildiğinde, 1979’dan beri ilk defa Katalonya’da seçimin gündem maddesi bağımsızlıktır.

Bu seçimlerde özellikle Mas, Katalonya’nın “karar verme hakkı” üzerinde duracak ve seçimlerden galip çıktığı takdirde bağımsızlık referandumu vaadinde bulunacaktır. Tarihsel olarak bağımsızlık yanlısı olan ve bağımsızlık talebi arttıkça oy oranı yükselen ERC de bu vaadi destekleyecek ve seçim sonucunda CiU’yla koalisyonla gitmese de referandum kararında olumlu bir pozisyon takınacaktır.[20] Katalonya Parlamentosu, Katalonya’yı “egemen bir siyasal ve yasal varlık” olarak tanıyan ve bağımsızlık referandumu çağrısı içeren bir deklarasyonu Ocak 2013’te onaylamıştır lakin aynı yıl Mayıs ayında Anayasa Mahkemesi bu deklarasyonu da anayasaya aykırı bularak geçersiz sayacak [21] ve yanan ateşi iyice alevlendirecektir. Katalan ulusal bayramı kabul edilen 11 Eylül 2013’te, 400 km uzunluğunda bir insan zinciri Katalonya’nın bağımsızlığı için Barselona’da haykırmaktadır.[22]

Merkezi iktidarın tüm itirazlarına ve yasal olarak izin vermemesine rağmen 9 Kasım 2014’te bağımsızlık referandumu düzenlenir. Katılım % 35.81’dir ve %80.76 “evet” oyu çıkmıştır.[23] Katılım oranının düşüklüğüne rağmen Mas bağımsızlık yanlısı tutumundan vazgeçmeyecek ve ERC de %80’den hareketle, 2015 seçimlerinde CiU ile ittifak kurarak *Junts pel Sí*’nin ortaya çıkmasına olumlu cevap verecektir fakat bu ittifakın kurulması da çok kolay olmamıştır. Zaten kendisi *Convergència* ve *Union* partilerinin koalisyonu olan CiU, *Union*’un bağımsızlık taraftarı olmaması nedeniyle bu yeni ittifaktan önce parçalanacak ve *Junts pel Sí* ana bileşenlerini *Convergència* ve ERC’nin oluşturduğu bir koalisyon olarak Temmuz 2015’te kurulacaktır. Bu ortaklıktaki diğer iki parti, Hristiyan demokrat çizgideki DC (*Demòcrates de Catalunya*- Katalonya Demokratları) ve MES’dir (*Moviment d’Esquerres*-Sol Hareket). Özetle, *Junts pel Sí* iki sağ ve iki sol partinin bağımsızlık talebi üzerinden kurduğu bir ittifaktır.

Artur Mas’ın merkez sağ partisi olan *Convergència*’yla koalisyona giden ERC, aslında Mas’ın neoliberal ekonomi politikalarına karşı olsa da, “önce bağımsızlık, sonra sosyal adalet” politikasıyla hareket edeceğini belirterek kendi seçmenine seslenecektir.[24] Bağımsızlık yanlısı olan ama ne olursa olsun Mas ile koalisyona gitmek istemeyen bir diğer parti de -ya da medyanın adlandırmasıyla radikal sol parti- CUP’tur (*Candidatura d’Unitat Popular*-Halkın Birliği). Bu nedenle, “Seçim sonuçlarında bağımsızlık yanlıları kazandı,” yorumları sadece *Junts pel Sí*’nin oy oranını değil CUP’un oy oranını da bu haneye yazmaktadır.

28 Eylül 2015 bölgesel seçimleri, özellikle *Junts pel Sí* ve CUP tarafından bir bağımsızlık referandumu olarak görülmüştür. 2006 Özerklik Statüsü referandumu ve 2014 gayri resmi bağımsızlık referandumuyla kıyaslandığında bu bölgesel seçime katılım oranının oldukça yüksek olduğu görülmektedir lakin seçmenlerin %75’nin katıldığı seçimlerde neredeyse İskoçya’yla benzer bir sonuç çıkacak[25] ve bağımsızlık yanlılarının oy oranı %48.80’de kalacaktır.[26] Sayım sonuçlandığında *Junts pel Sí* ve CUP, 135 koltuklu Katalonya Parlamentosu’nda 72 koltuk kazanmıştır.

Değerlendirme

Tarihsel olarak Katalonya’daki partiler, siyasi hedefleri ve ideolojik konumlanışları açısından geniş bir yelpazeye sahiplerdir. Bu çeşitliliğin kökleri, Katalonya’nın erken kapitalistleşmesine ve modernleşmesine dayandırılabilir lakin tam da aynı neden, bölgede Katalan kimliğinin son derece güçlü olmasına da yol açmaktadır. PP hariç, neredeyse sağ ve sol kanattaki tüm partilerin uzlaştığı nokta Katalan ortak kimliğidir. *Junts pel Sí* de yukarıda bahsedildiği gibi bu ortaklık içinden yükselen

ortak bağımsızlık talebi üzerine inşa edilmiştir. Öncelikli hedef, Katalonya'nın kendi geleceğine karar verme hakkının Madrid tarafından tanınmasını sağlamaktır.

Bu yönde bir politika takip edebilmek amacıyla kurulması gereken bölgesel hükümet için *Junts pel Sí*'nin CUP'un desteğine ihtiyacı vardır. Bu yazının yazıldığı tarihte, CUP'un bu koalisyona girip girmeyeceği henüz yanıt bulmamıştır. İlk kez 2003'de Katalonya seçimlerine giren CUP, aslında koltuk sayısını 3'ten 10'a çıkararak belki de bu seçimlerden en kazançlı çıkan partidir ve aynı zamanda da kilit bir role sahiptir. *Junts pel Sí* seçim sonuçlarını bağımsızlık yanlılarının zaferi olarak yorumlarken, CUP bu zaferin halkın iktidarının, anti-kapitalizmin ve feminizmin gücünü gösterdiğini belirtmekte ve halkı bir sivil itaatsizlik eylemine, artık İspanyol yasalarına uymamaya çağırılmaktadır.[27] Bu çağrı, tarihsel olarak merkezle müzakere tekniğini desteklemiş CiU tabanı ve hatta ERC için şimdilik çok da makbul görülmemektedir. Hele de seçimin hemen ardından Artur Mas için Kasım 2014 referandumu nedeniyle soruşturma açılmışken. Ayrıca, CUP koalisyona girmem demese de Mas'ın liderliğine de karşıdır. Bu da henüz çözülmemiş bir diğer sorun olarak ortadır. Bu uzlaşmazlıklara, CUP'un NATO ve AB karşıtlığını da eklemek gerekir çünkü 2012'den beri yükselen bağımsızlık trendi, Katalonya'yı AB'den ayrı bir devlet olarak kabul etmemektedir ve özellikle *Convergència* NATO karşıtı bir politika benimsememektedir. Öte yandan *Junts pel Sí*'nin iki ana bileşeni olan *Convergència* ve ERC'nin, her ne kadar bağımsızlık için bir araya gelmiş olsalar da, özellikle ekonomi politikalarındaki farklılıklar nedeniyle kurulacak olası bir hükümette birliktelikleri risklidir. Yine de şu an öncelikli olan, seçimlerdeki vaatleri yani bağımsızlıktır. Bu nedenle, *Junts pel Sí* ve CUP henüz hükümet için işbirliği yapmasalar da yeni kurulan Katalan Parlamentosu'nun onayına ilk ortak metinlerini sunmuşlar ve 6 Kasım'da 72 milletvekilinin onayıyla bu deklarasyonu parlamentodan geçirmişlerdir.[28] Bu uzlaşma metninde, iki tarafın da tabanına seslenilmektedir. Bir yandan bağımsızlığa giden süreçte İspanya ve AB ile müzakerelerin demokratik süreçte olması gerektiğine yer verilirken diğer yandan CUP tabanına göz kırılarak, bu süreçte İspanya'nın yasal engellerinin tanınmaması istenmektedir.[29]

Özetle, şu an Katalonya sorunu İspanya'da öncelikle bir anayasal sorundur. Eğer Madrid yükselen bağımsızlıkçı talebi durdurma niyetindeyse aşması gereken en önemli engel 1978 Anayasası'dır. Anayasada bir reforma gidilmediği ve PP Hükümeti Katalonya üzerindeki baskısını devam ettirdiği sürece bu talebin yükselme eğiliminde olduğu, 2010'dan itibaren yapılan kamuoyu yoklamalarında ve bölgedeki resmi/gayri resmi oylamalarda açıkça ortadır. Bağımsızlık arzusunun tabandan yükselişi, Katalonya siyasi partilerinin aralarındaki uyuşmazlıkları geri plana atmaya devam etmelerine neden olacaktır. Madrid'in geri adım atması halinde ise bölgede yeniden özerkliğe dönüş de çok şaşırtıcı olmayacaktır. Değerlendirme yaparken tüm bu süreçte Katalonya kamuoyu için karar verme hakkının tanınmasının son derece önemli olduğunu ama bu hakkın tanınmasının mutlaka bağımsızlık anlamına gelmediğini unutmamak gerekmektedir. Özellikle AB'nin Katalonya'nın bağımsızlığı halinde, bu yeni devleti doğrudan kabul etmeme olasılığının yüksekliği de yine unutulmaması gereken bir başka etkidir.

Kısa vadede Katalonya'nın önündeki kritik dönüm noktası, Aralık 2015'teki İspanya genel seçimleridir. Seçim sonrasında hükümeti yine PP kurarsa krizin derinleşerek devam edeceğini tahmin etmek zor değildir lakin seçimlerden PSOE ve Podemos'un güçlenerek çıkması portreyi değiştirebilir. Zira, her iki parti de Katalonya'nın ayrılmasını desteklemeseler de bir anayasal reformdan ve özerk bölgelere daha geniş yetkiler tanınmasından yana olduklarını açıklamışlardır.

* Ankara Üniversitesi Siyasal Bilgiler Fakültesi, Uluslararası İlişkiler Bölümü

[1] Bkz. Baybars Külebi, 'Katalonya Seçimlerinin Gerçek Kazananları - Evrensel.net', *Evrensel*, Ekim 2015 <<http://www.evrensel.net/haber/261996/katalunya-secimlerinin-gercek-kazananlari>> [erişim

tarihi: 27 Ekim 2015].

[2] Md. 3, '1979 Statute of Autonomy. Government of Catalonia' <<http://web.gencat.cat/en/generalitat/estatut/estatut1979/>> [erişim tarihi: 27 Ekim 2015].

[3] Md. 7, '1979 Statute of Autonomy. Government of Catalonia'.

[4] Md. 9, '1979 Statute of Autonomy. Government of Catalonia'.

[5] 'ICL - Spain - Constitution' <http://www.servat.unibe.ch/icl/sp00000_.html> [erişim tarihi: 27 Ekim 2015].

[6] *Convergència* ve *Unió* aslında 1978'de koalisyona giden iki ayrı partidir ve bu birliktelik Artur Mas liderliğindeki *Convergència*'nın bağımsızlık yanlısı politikaları nedeniyle Temmuz 2015'te sona erecektir.

[7] PSC (*Partit dels Socialistes de Catalunya*-Katalonya Sosyalist Partisi) aslında İspanya'daki merkez sol parti diyebileceğimiz PSOE'nin (*Partido Socialista Obrero Español*-İspanyol Sosyalist İşçi Partisi) Katalonya koludur. Resmi kısaltması PSC-PSOE'dir. ERC (*Esquerra Republicana de Catalunya*-Katalonya Cumhuriyetçi Solu) İspanya İç Savaşı'ndan günümüze Katalonya'da öne çıkan sol partidir. ICV (*Iniciativa per Catalunya Verds*-Katalonya Yeřiller Giriřimi) Avrupa genelinde Yeřiller hareketine bağlıdır. EUİA (*Esquerra Unida i Alternativa*-Birleşik ve Alternatif Sol) da komünist ve sosyalistlerin 1998'de kurduğu başka bir koalisyonudur.

[8] Montserrat Guibernau, 'Catalan Secessionism: Young People's Expectations and Political Change', *The International Spectator*, 49.3 (2014), s. 112.

[9] Ferran Requejo and Marc Sanjaume, 'Recognition and Political Accommodation: From Regionalism to Secessionism. The Catalan Case', 2013, s. 11 <<http://repositori.upf.edu/handle/10230/20628>> [erişim tarihi: 5 Ekim 2015].

[10] 'Milestones in Catalonia's Self-Determination before 2012 Massive pro-Independence Demonstration', *Catalan News Agency* <<http://www.catalannewsagency.com/politics/item/milestones-in-catalonia-s-self-determination-before-2012-massive-pro-independence-demonstration>> [erişim tarihi: 27 Ekim 2015].

[11] 'Organic Law 6/2006 of the 19th July, on the Reform of the Statute of Autonomy of Catalonia' <http://www.parlament.cat/porteso/estatut/estatut_angles_100506.pdf> [erişim tarihi: 27 Ekim 2015].

[12] César Colino, 'Constitutional Change Without Constitutional Reform: Spanish Federalism and the Revision of Catalonia's Statute of Autonomy', *Publius: The Journal of Federalism*, 39.2 (2009), s. 275.

[13] Eighth Additional Provision. Cession of the Tax on Personal Income, *Katalan Özerklik Statüsü (2006)*.

[14] Seventh and Ninth Additional Provisions, <http://www.parlament.cat/porteso/estatut/estatut_angles_100506.pdf>

[15] Second Final Provision, <http://www.parlament.cat/porteso/estatut/estatut_angles_100506.pdf>

[16] Mathieu Petithomme and Alicia Fernández Garcia, 'Catalonian Nationalism in Spain's Time of

Crisis: From Asymmetrical Federalism to Independence?', *The Federal Idea: A Quebec Think Tank on Federalism*, 2013, s. 11 <<http://ideefederale.ca/documents/Catalonia.pdf>> [erişim tarihi: 5 Ekim 2015].

[17] 'Catalonia Answers Back through a Colossal Demonstration: "We Are a Nation"', *Catalan News Agency*, 2010
<<http://www.catalannewsagency.com/politics/item/catalonia-answers-back-through-a-colossal-demonstration-we-are-a-nation>> [erişim tarihi: 27 Ekim 2015].

[18] 'OECD Review of Higher Education in Regional and City Development 2008-10: Catalonia, Spain' <<http://www.oecd.org/dataoecd/28/59/46827358.pdf>>.

[19] Ryan D. Griffiths, Pablo Guillen Alvarez and Ferran Martinez i Coma, 'Between the Sword and the Wall: Spain's Limited Options for Catalan Secessionism', *Nations and Nationalism*, 21,1 (2015), s. 51 .

[20] David Martí, 'The 2012 Catalan Election: The First Step Towards Independence?', *Regional & Federal Studies*, 23.4 (2013), s. 510-514.

[21] Guibernau, s. 106.

[22] 'Catalans Form Human Chain to Press for Independence from Spain', *Reuters*, 11 September 2013 <<http://www.reuters.com/article/2013/09/11/us-spain-catalonia-idUSBRE98A0FR20130911>> [erişim tarihi: 27 Ekim 2015].

[23] 'The 9N2014 Vote', *Catalonia Votes | A Catalan Independence Referendum*
<<http://www.cataloniavotes.eu/independence-referendum/>> [erişim tarihi: 27 Ekim 2015].

[24] 'Independence Will Require Catalonia's Left to Reject Austerity Politics', 29 Eylül 2015, section Comment is free
<<http://www.theguardian.com/commentisfree/2015/sep/29/independence-catalonia-right-catalan-elections>> [erişim tarihi: 2 Ekim 2015].

[25] İskoçya'da 2014'de gerçekleştirilen referandumda katılım oranı % 84,6'dır ve %44.65 evet oyu çıkmıştır. 'Scotland's Independence Referendum', *Scotland's Independence Referendum*
<<http://scotlandreferendum.info/>> [erişim tarihi: 27 Ekim 2015].

[26] 'Eleccions Al Parlament de Catalunya 2015 - Final Results - Catalonia'
<http://resultats.parlament2015.cat/09AU/DAU099999CM_L4.htm> [erişim tarihi: 27 Ekim 2015].

[27] Ediciones El País, 'Radical CUP Party Calls for Spanish Laws to Be Disobeyed', *EL PAÍS*, 2015
<http://elpais.com/elpais/2015/09/28/inenglish/1443428458_884457.html> [erişim tarihi: 28 Eylül 2015].

[28] Metnin kaleme alındığı tarihte yeni Katalan Parlamentosu bu ortak deklarasyonu henüz onaylamamıştır. Oylama ve deklarasyonun kabulü, yazının yayına hazırlandığı sırada gerçekleşmiş ve bu bilgi metne sonradan eklenmiştir.

[29] "'Junts Pel Sí" and CUP Hand over an Agreed Declaration on Starting the Independence Process', *Catalan News Agency*
<<http://www.catalannewsagency.com/politics/item/junts-pel-si-and-cup-hand-over-an-agreed-declaration-on-starting-the-independence-process>> [erişim tarihi: 3 Kasım 2015].

Kaynakça

'1979 Statute of Autonomy. Government of Catalonia'

<<http://web.gencat.cat/en/generalitat/estatut/estatut1979/>> [erişim tarihi: 27 Ekim 2015]

'Catalans Form Human Chain to Press for Independence from Spain', *Reuters*, 11 Eylöl 2013

<<http://www.reuters.com/article/2013/09/11/us-spain-catalonia-idUSBRE98A0FR20130911>> [erişim tarihi: 27 Ekim 2015]

'Catalonia Answers Back through a Colossal Demonstration: "We Are a Nation"', *Catalan News Agency*, 2010

<<http://www.catalannewsagency.com/politics/item/catalonia-answers-back-through-a-colossal-demonstration-we-are-a-nation>> [erişim tarihi: 27 Ekim 2015]

Colino, César, 'Constitutional Change Without Constitutional Reform: Spanish Federalism and the Revision of Catalonia's Statute of Autonomy', *Publius: The Journal of Federalism*, 39 (2009), 262-88

<<http://dx.doi.org/10.1093/publius/pjn037>>

'Eleccions Al Parlament de Catalunya 2015 - Final Results - Catalonia'

<http://resultats.parlament2015.cat/09AU/DAU09999CM_L4.htm> [erişim tarihi: 27 Ekim 2015]

Griffiths, Ryan D., Pablo Guillen Alvarez, and Ferran Martinez i Coma, 'Between the Sword and the Wall: Spain's Limited Options for Catalan Secessionism', *Nations and Nationalism*, 21 (2015), 43-61

<<http://dx.doi.org/10.1111/nana.12102>>

Guibernau, Montserrat, 'Catalan Secessionism: Young People's Expectations and Political Change', *The International Spectator*, 49 (2014), 106-17 <<http://dx.doi.org/10.1080/03932729.2014.952955>>

'ICL - Spain - Constitution' <http://www.servat.unibe.ch/icl/sp00000_.html> [erişim tarihi: 27 Ekim 2015]

'Independence Will Require Catalonia's Left to Reject Austerity Politics', 29 Eylöl 2015, section Comment is free

<<http://www.theguardian.com/commentisfree/2015/sep/29/independence-catalonia-right-catalan-elections>> [erişim tarihi: 2 Ekim 2015]

"'Junts Pel Si" and CUP Hand over an Agreed Declaration on Starting the Independence Process', *Catalan News Agency*

<<http://www.catalannewsagency.com/politics/item/junts-pel-si-and-cup-hand-over-an-agreed-declaration-on-starting-the-independence-process>> [erişim tarihi: 3 Kasım 2015]

Külebi, Baybars, 'Katalunya Seçimlerinin Gerçek Kazananları - Evrensel.net', *Evrensel*, Ekim 2015

<<http://www.evrensel.net/haber/261996/katalun,ya-secimlerinin-gercek-kazananlari>> [erişim tarihi: 27 Ekim 2015]

Martí, David, 'The 2012 Catalan Election: The First Step Towards Independence?', *Regional & Federal Studies*, 23 (2013), 507-16 <<http://dx.doi.org/10.1080/13597566.2013.806302>>

'Milestones in Catalonia's Self-Determination before 2012 Massive pro-Independence Demonstration', *Catalan News Agency*

<<http://www.catalannewsagency.com/politics/item/milestones-in-catalonia-s-self-determination-before-2012-massive-pro-independence-demonstration>> [erişim tarihi: 27 Ekim 2015]

'OECD Review of Higher Education in Regional and City Development 2008-10: Catalonia, Spain'
<<<http://www.oecd.org/dataoecd/28/59/46827358.pdf>>>

'Organic Law 6/2006 of the 19th July, on the Reform of the Statute of Autonomy of Catalonia'
<http://www.parlament.cat/porteso/estatut/estatut_angles_100506.pdf> [erişim tarihi: 7 Ekim 2015]

País, Ediciones El, 'Radical CUP Party Calls for Spanish Laws to Be Disobeyed', *EL PAÍS*, 2015
<http://elpais.com/elpais/2015/09/28/inenglish/1443428458_884457.html> [erişim tarihi: 28 Eylül 2015]

Petithomme, Mathieu, and Alicia Fernández Garcia, 'Catalonian Nationalism in Spain's Time of Crisis: From Asymmetrical Federalism to Independence?', *The Federal Idea: A Quebec Think Tank on Federalism*, 2013 <<http://ideefederale.ca/documents/Catalonia.pdf>> [erişim tarihi: 5 Ekim 2015]

Requejo, Ferran, and Marc Sanjaume, 'Recognition and Political Accommodation: From Regionalism to Secessionism. The Catalan Case', 2013 <<http://repositori.upf.edu/handle/10230/20628>> [erişim tarihi: 5 Ekim 2015]

'Scotland's Independence Referendum', *Scotland's Independence Referendum*
<<http://scotlandreferendum.info/>> [erişim tarihi: 27 Ekim 2015]

'The 9N2014 Vote', *Catalonia Votes | A Catalan Independence Referendum*
<<http://www.cataloniavotes.eu/independence-referendum/>> [erişim tarihi: 27 Ekim 2015]